Uchwała Nr XXXII/182/2017
Rady Gminy Solec-Zdrój
z dnia 14 lipca 2017 roku

w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Środowiska dla gminy Solec-Zdrój na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 446; zm.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1579 i poz. 1948 oraz z 2017 r. poz. 730 i poz. 935) w związku z art. 18 ust.1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 519; zm.: Dz. U. z 2017 r. poz. 785, poz. 898 i poz. 1089)

Rada Gminy Solec-Zdrój uchwala co następuje:

§ 1

Przyjmuje się **Program Ochrony Środowiska dla gminy Solec-Zdrój na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024** stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Traci moc uchwała Nr XVI/95/04 Rady Gminy Solec-Zdrój z dnia 8 listopada 2004 roku w sprawie uchwalenia Programu Ochrony Środowiska

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Solec-Zdrój

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY
Paweł Patrzałek

Program Ochrony Środowiska dla gminy Solec-Zdrój na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

Opracował:
Zakład Analiz Środowiskowych Eko-precyzja

SOLEC-ZDRÓJ 2017

5.5. Gospodarka wodno-ściekowa 39
5.5.1. Sieć wodociągowa 39
5.5.2. Sieć kanalizacyjna 39
5.5.3. Ujęcia wody 41
5.5.4. Analiza SWOT 42
5.6. Zasoby geologiczne 42
5.6.1. Stan aktualny 42
5.6.2. Przepisy prawne 43
5.6.3. Analiza SWOT 43
5.7. Gleby 44
5.7.1. Stan aktualny 44
5.7.2. Analiza SWOT 44
5.7.3. Zagrożenia 45
5.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów 45
5.8.1. Stan wyjściowy 45
5.8.2. Regiony Gospodarki Odpadami 46
5.8.3. Analiza SWOT 48
5.8.4. Zagrożenia 49
5.9. Zasoby przyrodnicze 49
5.9.1. Formy ochrony przyrody 49
5.9.2. Lasy 58
5.9.4. Analiza SWOT 59
5.9.5. Zagrożenia 59
5.10. Zagrożenia poważnymi awariami 60
5.10.1. Stan aktualny 60
5.10.2. Analiza SWOT 61
5.11. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą 61
6. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie 63
6.1. Wyznaczone cele i zadania 63
7. System realizacji programu ochrony środowiska 72
7.1. Współpraca z interesariuszami 72
7.2. Edukacja ekologiczna 73
7.3. Sprawozdawczość 73
7.4. Monitoring realizacji programu 73
7.5. Źródła finansowania 75

1.Wykaz skrótów

Tabela 1. Słownik skrótów.

Nazwa skrótu	Wyjaśnienie
APGO WŚ	Aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Świętokrzyskiego
Analiza SWOT	Narzędzie służące do analizy strategicznej. Opiera się ona na określeniu silnych oraz słabych stron, a także wynikających z nich szans oraz zagrożeń.
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GUS	Główny Urząd Statystyczny
JCW	Jednolita część wód
JCWP	Jednolita część wód powierzchniowych
JCWPd	Jednolita część wód podziemnych
JST	Jednostka samorządu terytorialnego
KPGO	Krajowy Plan Gospodarki Odpadami
KZGW	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OZE	Odnawialne Źródła Energii
PEM	Pola elektromagnetyczne
PMŚ	Państwowy Monitoring Środowiska
POKzA	Program Oczyszczania Kraju z Azbestu
POP	Program Ochrony Powietrza
POŚ	Program Ochrony Środowiska
PROW	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
RDLP	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RDW	Ramowa Dyrektywa Wodna
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SOOŚ	Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko
UE	Unia Europejska
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WPOŚ	Wojewódzki Program Ochrony Środowiska
ZDR	Zakłady Dużego Ryzyka
ODR	Ośrodek Doradztwa Rolniczego
ZS	Zespół Szkół
ZDW	Zarząd Dróg Wojewódzkich
ZMiUW	Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych
ZZR	Zakłady Zwiększonego Ryzyka

ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w art. 14 ust. 1.

Art. 18. 1. Programy, o których mowa w art. 17 ust. 1, uchwala odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy. Z wykonania programów organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.

Gminne programy ochrony środowiska tworzone są w celu realizacji polityki ochrony środowiska na szczeblu gminnym.

2.3. Procedura opiniowania oraz konsultacji społecznych projektu

Projekt Programu Ochrony Środowiska dla gminy Solec-Zdrój na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024 na podstawie art. 48 w związku z art. 57 ustawy z dnia ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 353 ze zm.) przekazano do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach oraz Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego i zwrócono się o odstąpienie od konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny odstąpił od przeprowadzenia postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (pismo z dnia 05.05.2017 znak; NZ.9022.5.43.2017). Odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko uzgodnił także Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach (pismo z dnia 12.05.2017 znak: WPN-II.410.63.2017.AN).

Zgodnie z art. Art. 17. ust. 2 ustawy prawo ochrony środowiska Dz. U. t.j. 2017 poz. 519 projekty gminnych programów ochrony środowiska podlegają zaopiniowaniu przez organ wykonawczy powiatu, w związku z powyższym zwrócono się do zarządu powiatu buskiego o zaopiniowanie projektu programu.

Zgodnie z art. 17 ust. 4. organ opracowując projekt programu ochrony środowiska zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 353 ze zm.). W związku z powyższym zgodnie z art. 39 ww. ustawy przeprowadzone zostały także konsultacje społeczne dla Projektu Programu Ochrony Środowiska dla gminy Solec-Zdrój na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024. Zapewniony został 21- dniowy termin na zapoznanie się z dokumentami i możliwość składania uwag i wniosków.

2.3. Charakterystyka gminy

2.3.1. Położenie

Gmina Solec-Zdrój jest wiejską położoną w południowej części województwa świętokrzyskiego, w powiecie buskim. Gmina od zachodu graniczy z gminą Busko-Zdrój, od

Rysunek 2. Położenie gminy Solec-Zdrój na tle podziału fizyko-geograficznego Polski wg J. Kondrackiego

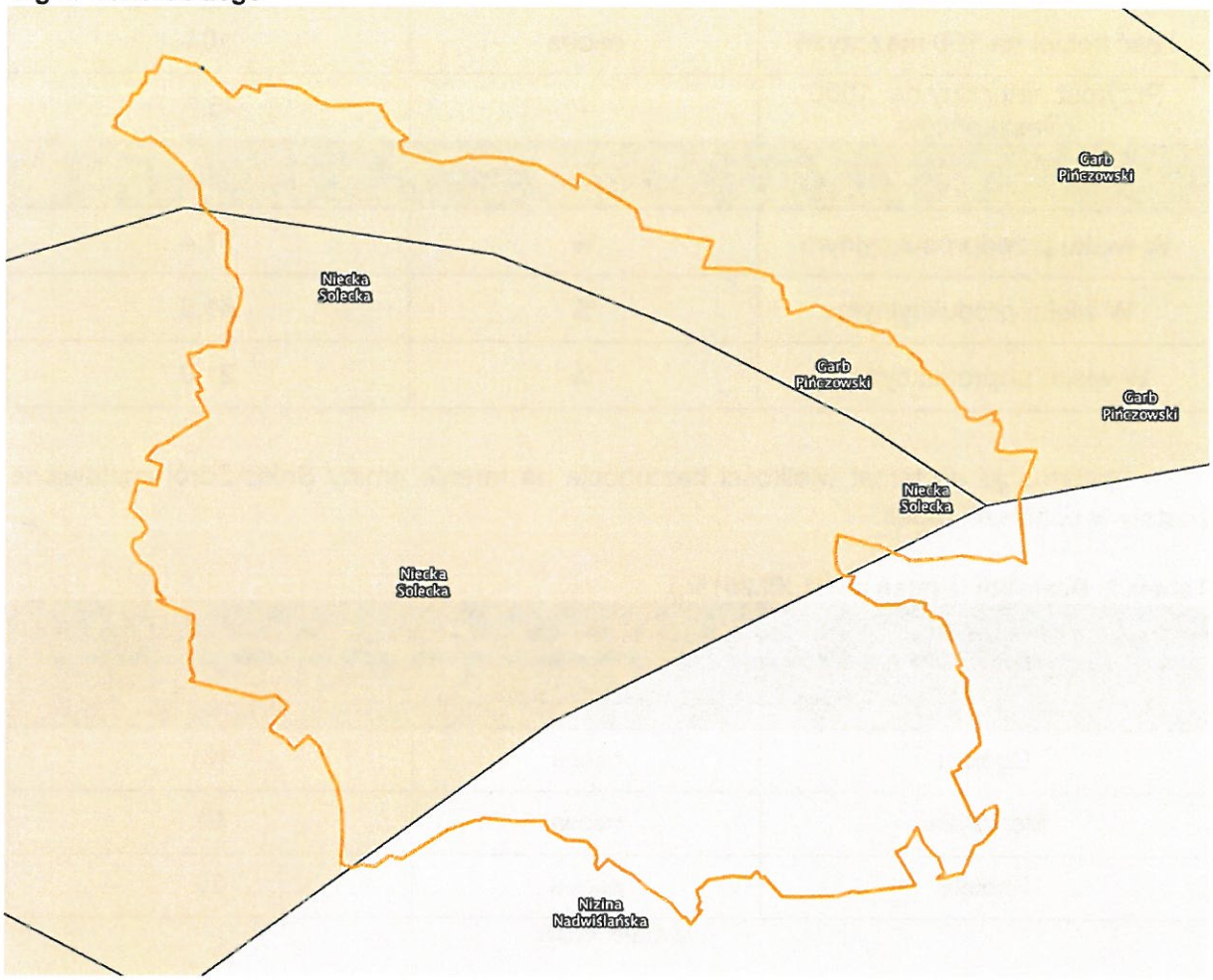

Źródło: www.geoserwis.gods.gov.pl

2.3.2. Demografia

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego z 2015 roku liczba ludności w gminie Solec-Zdrój wynosiła 5 068 osób, z czego 2 482 stanowili mężczyźni, a 2 586 kobiety. Szczegółowe informacje na temat demografii zostały zamieszczone w poniższej tabeli.

Tabela 1. Dane demograficzne (stan na 31.XII.2015r.)

Parametr	Jednostka miary	Wartość
Ludność według miejsca zameldowania		
Liczba ludności (ogółem)	osoba	5 068
Liczba kobiet	osoba	2 586
Liczba mężczyzn	osoba	2 482
Wskaźnik modułu gminnego		
Gęstość zaludnienia	ilość osób / km^2	60

notowanym opadem atmosferycznym. Jest ich w roku średnio około 34. Względnie dużą frekwencją odznaczają się dni z pogodą przymrozkową umiarkowanie chłodną, których średnio w roku jest 8, w tym bez opadu 6, a z pogodą słoneczną 3. Również dość często jest notowana pogoda przymrozkowa bardzo chłodna i jednocześnie słoneczna bez opadu. Stosunkowo bardzo rzadko natomiast występują dni bardzo chłodne z opadem, jest ich w tym regionie średnio w roku tylko 17. Również mniej tutaj dni chłodnych z dużym zachmurzeniem nieba (18 w roku).

W gminie Solec-Zdrój występują korzystne warunki termiczne. Średnia temperatura powietrza w najcieplejszym miesiącu lipcu wynosi 17-18°C a w styczniu – 3°C. Gmina znajduje się w zasięgu umiarkowanie ciepłego piętra klimatycznego (wyznaczonego przez izotermy 6 i 8°C średniej rocznej temperatury). W wyniku wpływów kontynentalnych średnia roczna amplituda jest wysoka.

Obniżenia terenu charakteryzują się niewielkim zniekształceniem kierunków i prędkości wiatru. W wyniku inwersji termicznych często tworzą się tam zastoiska zimnego powietrza i przymrozki, głównie podczas wiosennych i zimowych nocy. Wyższa jest tam wilgotność powietrza a przez to większa częstotliwość występowania mgieł.

Mikroklimat zboczy wysoczyzn uzależniony jest od ekspozycji. Na terenie gminy, na jej północnej granicy przebiega południowe zbocze Garbu Pińczowskiego. Zimą, wiosną i jesienią zbocza o ekspozycji południowej i zachodniej są najcieplejsze. Przepływ wiatru i wielkość opadów zależne są tu od wielkości nachylenia stoków, ich konfiguracji a także pokrycia szatą roślinną. Garb Pińczowski wpływa na obniżenie prędkości wiatru. Gminę cechuje też duża liczba dni bezwietrznych i słonecznych.

Na warunki klimatyczne regionu wpływa także, rozciągająca się na południu dolina Wisły, odznaczająca się, dużym nasłonecznieniem wysokimi temperaturami.

2.3.5. Status uzdrowiska

Gmina Solec-Zdrój jest gminą uzdrowiskową w oparciu o regulacje ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (tekst jednolity: Dz.U. 2016 poz. 879).

Obszar uzdrowiskowy obejmuje teren całej gminy, tj. 19 sołectw, które razem zajmują powierzchnię 8 504 ha.

Na obszarze uzdrowiskowym wydziela się trzy strefy ochrony uzdrowiskowej: A, B oraz C. Ich charakterystykę przedstawiono poniżej[3]:

- **Strefa „A" ochrony uzdrowiskowej** - obejmuje obszar o powierzchni 84 ha z wyliczonym wskaźnikiem biologicznie czynnych terenów zieleni na poziomie 79%. W tej strefie zlokalizowane są lub planowane do lokalizacji zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego, a także inne obiekty służące lecznictwu uzdrowiskowemu lub obsłudze pacjenta i turysty, a w szczególności pensjonaty, restauracje lub kawiarnie. W strefie „A" przyjmuje się minimalne powierzchnie nowo wydzielanych działek - 0,20 ha.
- **Strefa „B" ochrony uzdrowiskowej** - obejmuje obszar o powierzchni 544 ha z wyliczonym wskaźnikiem biologicznie czynnych terenów zieleni na poziomie 84%.

[3] Statut Uzdrowiska Solec-Zdrój

3. Analiza Zgodności Programu z Dokumentami Strategicznymi na Poziomie Krajowym, Wojewódzkim Powiatowym

Program Ochrony Środowiska dla gminy Solec-Zdrój na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024 zgodny jest z dokumentami wyższego szczebla, tj. dokumentami europejskimi, krajowymi, wojewódzkimi oraz powiatowymi. Dokument uwzględnia także założenia określone w innych dokumentach lokalnych.

Tabela 3. Analiza zgodności Programu z Dokumentami Strategicznymi na Poziomie Krajowym, Wojewódzkim Powiatowym.

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
DOKUMENTY KRAJOWE	
Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020r. BEIŚ	
Cel główny Strategii realizowany będzie przez cele szczegółowe i kierunki interwencji: CEL I. ZRÓWNOWAŻONE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI ŚRODOWSKA • gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą ideficytem wody • zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna, • uporządkowanie zarządzania przestrzenią CEL II. ZAPEWNIENIE GOSPODARCE KRAJOWEJ BEZPIECZNEGO I KONKURENCYJNEGO ZAOPATRZENIA W ENERGIĘ • lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii, • poprawa efektywności energetycznej • zapewnienie bezpieczeństwa dostaw importowanych surowcówenergetycznych • rozwój konkurencji na rynkach paliw i energii oraz umacnianie pozycji odbiorcy • wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii • rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich, • rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne	• Wdrażanie zapisów Planu Gospodarki Niskoemisyjnej, • Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, • Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Solec-Zdrój – ograniczenie zużycia energii elektrycznej, • Rozbudowa systemu wodno-kanalizacyjnego Gminy Solec-Zdrój 2016-2018, • Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Solec-Zdrój – Ochrona środowiska naturalnego będącego bogactwem gminy uzdrowiskowej, • Ochrona obszarów NATURA 2000 na terenie województwa świętokrzyskiego poprzez ukierunkowanie ruchu turystycznego przyjaznego przyrodzie, • Ochrona bioróżnorodności obszarów cennych przyrodniczo poprzez utworzenie edukacyjnej ścieżki rowerowej łączącej gminy uzdrowiskowe Busko-Zdrój i Solec-Zdrój, • Bieżące i zrównoważone utrzymanie zieleni na terenie gminy Solec-Zdrój, • Uwzględnienie w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego oraz dokumentach planistycznych form ochrony przyrody,
Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku (PEP 2030)	
Kierunki: • poprawa efektywności energetycznej • wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii • wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła • rozwój wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, •ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko	• Wdrażanie zapisów Planu Gospodarki Niskoemisyjnej, • Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, • Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Solec-Zdrój – ograniczenie zużycia energii elektrycznej,

Aktualizacja Programu wodno –środowiskowego kraju (aPWŚK) - projekt	
Program będzie obowiązywać w latach 2016-2021 i zastąpi obecny PWŚK. Celem aktualizacji Programu jest weryfikacja działań zaplanowanych w zatwierdzonym w 2010 r. PWŚK, pod kątem stopnia ich realizacji i skuteczności oraz wskazanie zaktualizowanych w wyniku tej analizy działań dla jednolitych części wód powierzchniowych, podziemnych oraz obszarów chronionych, których realizacja zapewni osiągnięcie założonych celów środowiskowych.	j.w.
Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (IV AKPOŚK)	
Cel główny dokumentu: • Ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami	• Rozbudowa systemu wodno-kanalizacyjnego Gminy Solec-Zdrój 2016-2018, • Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Solec-Zdrój – Ochrona środowiska naturalnego będącego bogactwem gminy uzdrowiskowej,
Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014 (KPGO 2014)	
Główne cele strategiczne : • Uniezależnienie wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju, • Zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymaganiami ochrony środowiska, • Zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska, • Wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów, • Utworzenie i uruchomienie bazy danych o produktach, opakowaniach i gospodarce odpadami	• Wypełniane przez zadania w ramach obszaru interwencji gospodarka odpadami oraz poprzez działania edukacyjne
Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 (POKA)	
W dokumencie zostały wyznaczone następujące cele dotyczące azbestu: • Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest • Minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych, spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju • Likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko	• Realizacja „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Solec-Zdrój".
Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej (NPRGN)	
Celem głównym jest rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju kraju. Celami szczegółowymi są: • Niskoemisyjne wytwarzanie energii, • Poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami, w tym odpadami, • Rozwój zrównoważonej produkcji – obejmujący przemysł, budownictwo i rolnictwo • Transformacja niskoemisyjna w dystrybucji i mobilności • Promocja wzorców zrównoważonej konsumpcji	• Wdrażanie zapisów Planu Gospodarki Niskoemisyjnej, • Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, • Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Solec-Zdrój – ograniczenie zużycia energii elektrycznej,
Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz Planem działań na lata 2015-2020	
Cel nadrzędny: Poprawa stanu różnorodności biologicznej i pełniejsze powiązanie jej ochrony z rozwojem społeczno – gospodarczym kraju	• Ochrona obszarów NATURA 2000 na terenie województwa świętokrzyskiego poprzez ukierunkowanie ruchu turystycznego przyjaznego przyrodzie, • Ochrona bioróżnorodności obszarów cennych przyrodniczo poprzez utworzenie edukacyjnej ścieżki rowerowej łączącej gminy uzdrowiskowe Busko-Zdrój i Solec-Zdrój, • Bieżące i zrównoważone utrzymanie zieleni na terenie gminy Solec-Zdrój, • Uwzględnienie w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego oraz dokumentach planistycznych form ochrony przyrody,

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju (ŚSRK) – Strategia Rozwoju Kraju 2020	
Cele rozwojowe obejmują m.in. bezpieczeństwo energetyczne i środowisko, racjonalne gospodarowanie zasobami, poprawę efektywności energetycznej, zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii, poprawę stanu środowiska, adaptację do zmian klimatu, zwiększenie efektywności transportu, wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integrację przestrzenną dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych. Wybrane wskaźniki szczegółowe odnoszące się do poszczególnych celów, a w tym do: efektywności energetycznej, udziału energii ze źródeł odnawialnych, emisji gazów cieplarnianych, ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, wskaźnika czystości wód (%).	• Cele te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji.
Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020"	
Celem tego dokumentu jest m.in. wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców	• Wdrażanie zapisów Planu Gospodarki Niskoemisyjnej, • Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, • Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Solec-Zdrój – ograniczenie zużycia energii elektrycznej,
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020	
Strategia ta wyznacza m.in. następujące priorytety: • Rozwój infrastruktury gwarantującej bezpieczeństwo energetyczne, sanitarne i wodne na obszarach wiejskich, • Rozwój infrastruktury transportowej gwarantującej dostępność transportową obszarów wiejskich • Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa na obszarach wiejskich, • Ochrona środowiska naturalnego w sektorze rolniczym i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich, • Kształtowanie przestrzeni wiejskiej z uwzględnieniem ochrony krajobrazu i ładu przestrzennego • Adaptacja rolnictwa i rybactwa do zmian klimatu oraz ich udział w przeciwdziałaniu tym zmianom • Zrównoważona gospodarka leśna i łowiecka na obszarach wiejskich, • Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na obszarach wiejskich	• Priorytety te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji.
DOKUMENTY WOJEWÓDZKIE	
Strategia rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020	
Wizja: Świętokrzyskie - region zasobny w kapitał i gotowy na wyzwania. Strategia formułuje m.in. następujący cel strategiczny: Koncentracja na ekologicznych aspektach rozwoju Regionu, a w ramach niego cele szczegółowe: • Energia versus emisja, czyli próba rozwiązania dylematu, jak nie szkodzić jednocześnie środowisku i gospodarce, • Inżynieria środowiska, czyli dokończenie infrastruktury komunalnej oraz efektywne wykorzystanie zlewni Wisły, • Adaptacja do zmian klimatycznych – przeciwdziałanie zagrożeniom powodziowym i suszy, a także klęskom żywiołowym, • Ochrona cennych zasobów przyrodniczych	• Cele te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji.

Plan gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego 2016-2022	
Dla nadrzędnych celów w zakresie gospodarki odpadami należy: • Ochrona środowiska, • Zapobieganie powstawaniu odpadów • Zrównoważony rozwój województwa, • Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego województwa Osiąganie celów nadrzędnych wymaga realizacji wyznaczonych poniżej celów pośrednich. <u>Odpady komunalne:</u> Cele przyjęte na lata 201-2022 • Osiągnięcie 50% w 2020 r. wagowo poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło • Osiągnięcie 70% w 2020 r. wagowo poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych, • Ograniczenie masy składowanych odpadów pochodzenia komunalnego corocznie o 4,9% w stosunku do masy tych odpadów zdeponowanych w 2014 r. • Zapobieganie powstawaniu „dzikich wysypisk" oraz ich likwidacja. Cele przyjęte na lata 2023-2028 • Osiągnięcie poziomu recyclingu i przygotowania do ponownego użycia łącznej masy odpadów komunalnych w wysokości 60% do 2025 r. Odpady ulegające biodegradacji Cele przyjęte na lata 2016-2022 • Ograniczenie do dnia 16 lipca 2020 r. masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania do nie więcej niż 35 % wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r. • Sukcesywne wdrażanie w gminach selektywnego zbierania i odbierania odpadów zielonych i stopniowo innych bioodpadów Cele przyjęte na lata 2023-2028 • Wdrożenie do 2025r. w każdej gminie selektywnego zbierania i odbierania odpadów zielonych i innych bioodpadów <u>Odpady zawierające azbest:</u> • Sukcesywne usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest	• Cele te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach kierunku interwencji „Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów".
Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych	
Poprawa jakości powietrza w strefach województwa świętokrzyskiego w celu osiągnięcia właściwych standardów, a także krajowego celu redukcji narażenia poprzez realizację zintegrowanej polityki ochrony powietrza"	• Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w obszarze interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza.
Wojewódzki Program Ochrony Zasobów Wodnych dla województwa świętokrzyskiego ze szczególnym uwzględnieniem restytucji i ochrony ryb dwuśrodowiskowych, jednośrodowiskowych i bezkręgowców wodnych oraz przywrócenia możliwości wędrówek ryb	
Realizacja programu wpłynie na środowisko przyrodnicze województwa Świętokrzyskiego poprzez wzrost bioróżnorodności (odbudowa zagrożonych siedlisk i restytucja różnych gatunków zwierząt), wzrost czystości wód, zwiększenie retencji wodnej i podniesienie walorów turystycznych i krajobrazowych terenu poprzez renaturyzację koryt i dolin rzecznych.	• Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w następujących obszarach interwencji: gospodarka wodami i gospodarka wodnościekowa.
Strategia rozwoju turystyki w województwie świętokrzyskim na lata 2015-2020	
Strategia została opracowana aby wskazać walory i kierunki rozwoju turystycznego regionu. Jako główny cel wskazuje ona: pełne wykorzystanie zrealizowanych projektów turystycznych i okołoturystycznych dla uzyskania efektów gospodarczych i społecznych wynikających z rozwoju turystyki w województwie świętokrzyskim	• Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane we wszystkich kierunkach interwencji, a zwłaszcza w kierunku interwencji: zasoby przyrodnicze.

Uchwała Nr XXXV/615/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. w sprawie przyjęcia apelu o podjęcie przez władze samorządowe oraz wyższe uczelnie województwa świętokrzyskiego współpracy przy wdrażaniu najlepszych standardów środowiskowych w celu zachowania wysokich walorów przyrodniczych, zmierzających do wykreowania naszego województwa zielonym regionem „Zielone Świętokrzyskie"	
Kierunki działań priorytetowych w obszarach : <u>1. Racjonalne gospodarowanie zasobami</u> a. Tworzenie warunków ochrony korytarzy ekologicznych, w tym tworzenie tzw. zielonej infrastruktury na terenach poza systemem Natura 2000 i przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej poprzez wprowadzenie systemu ochrony i zarządzania zasobami przyrodniczymi na podstawie kompleksowej inwentaryzacji oraz integracji z planami zagospodarowania przestrzennego b. Wdrażanie technologii służących oszczędzaniu wody i odnowy wody c. Podnoszenie standardu budownictwa usługowego i mieszkaniowego d. Propagowanie racjonalnego gospodarowania zasobami w produkcji rolnej i rybackiej e. Propagowanie wykorzystania potencjału upraw energetycznych f. Promowanie naturalnych źródeł energii pochodzenia rolniczego g. Wdrażanie racjonalnej gospodarki złóż kopalin oraz minimalizacja niekorzystnych skutków ich eksploatacji <u>2. Poprawa stanu środowiska</u> a. Zapewnienie skutecznego i efektywnego oczyszczania ścieków komunalnych b. Wdrażanie alternatywnych sposobów zagospodarowania osadów ściekowych z oczyszczalni komunalnych c. Upowszechnienie stosowania dobrych praktyk rolniczych w tym biologizacja upraw d. Umożliwianie rozwoju rolnictwa ekologicznego i integrowanego e. Propagowanie energii prosumenckiej z odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i mieszkaniowym f. Realizacja inwestycji w zakresie miejskiego transportu inteligentnego g. Wdrażanie nowoczesnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi <u>3. Adaptacja do zmian klimatu</u> a. Realizacja działań przeciwpowodziowych b. realizacja infrastruktury ostrzegawczo – monitorującej c. realizacja programu małej retencji d. renaturyzacja cieków wodnych e. zwiększanie lesistości i tworzenie infrastruktury zielonej, szczególnie w miastach f. wprowadzenie standardów budowlanych umożliwiających zmniejszenie strat towarzyszących klęskom żywiołowym g. propagowanie nowoczesnych technik uprawy roślin h. tworzenie w przestrzeni miejskiej korytarzy wentylacyjnych, i. dywersyfikacja źródeł energii j. rewitalizacja przyrodnicza terenów zdegradowanych <u>4. Promowanie turystyki kwalifikowanej</u> <u>5. Propagowanie turystyki kwalifikowanej</u> <u>6. Propagowanie budownictwa energooszczędnego i pasywnego</u> <u>7. Wspieranie badań naukowych i innowacyjnych technologii w celu poprawy stanu środowiska i efektywnego gospodarowania zasobami naturalnymi</u> <u>8. Prowadzenie kampanii edukacyjno -informacyjnych</u>	• Cele te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji.
Program Ochrony Środowiska dla powiatu buskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024	
nadrzędnym celem Programu jest zrównoważony rozwój powiatu buskiego. Dokument przyjmuje następujące obszary interwencji: •Ochrona klimatu i jakości powietrza; •Zagrożenie hałasem; •Gospodarowanie wodami; •Gospodarka wodno-ściekowa; •Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów; •Zasoby przyrodnicze.	• Cele te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji.

5. Ocena stanu środowiska

5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

5.1.1 Źródła zanieczyszczeń powietrza

Emisja z gospodarstw domowych

Głównymi źródłem tego rodzaju zanieczyszczeń powietrza jest:

- spalanie paliwa stałego (węgiel, drewno opałowe, ekogroszek),
- spalanie odpadów w piecach indywidualnych gospodarstw domowych.

Niska emisja

W okresie zimowym wzrasta emisja pyłów i zanieczyszczeń spowodowanych spalaniem paliw stałych w indywidualnych piecach centralnego ogrzewania. Brak urządzeń oczyszczania bądź odpylania gazów spalinowych powoduję, iż całość wytwarzanych zanieczyszczeń trafia do powietrza atmosferycznego. Niska sprawność i efektywność technologii spalania są poważnym źródłem emisji zanieczyszczeń. Co więcej, głównym paliwem w sektorze gospodarki komunalnej jest węgiel, często zawierający znaczne ilości siarki. Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 4. Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza

Zanieczyszczenia	Źródło emisji
Pył ogółem	spalanie paliw, unoszenie pyłu w powietrzu;
SO_2 (dwutlenek siarki)	spalanie paliw zawierających siarkę;
NO (tlenek azotu)	spalanie paliw;
NO_2 (dwutlenek azotu)	spalanie paliw, procesy technologiczne;
NO_x (suma tlenków azotu)	sumaryczna emisja tlenków azotu;
CO (tlenek węgla)	produkt niepełnego spalania;
O_3 (ozon)	powstaje naturalnie oraz z innych zanieczyszczeń będących utleniaczami;

Źródło: opracowanie własne

Emisja komunikacyjna

Negatywne oddziaływanie na środowisko niesie ze sobą emisja komunikacyjna, która najbardziej odczuwalna jest w pobliżu dróg charakteryzujących się dużym natężeniem ruchu kołowego. Na terenie gminy Solec-Zdrój głównym źródłem emisji komunikacyjnej są:

- Drogi krajowe:
  - Droga krajowa nr 79,
- Drogi powiatowe,
- Drogi gminne,
- Drogi wewnętrzne.

Głównymi zanieczyszczeniami emitowanymi w związku z ruchem samochodowym są:

- tlenek i dwutlenek węgla,
- węglowodory,
- tlenki azotu,
- pyły zawierające metale ciężkie,
- pyły ze ścierania się nawierzchni dróg i opon samochodowych.

Klasa strefy	Poziom stężeń zanieczyszczenia	Wymagane działania
		opracowany); 3. Kontrolowanie stężeń zanieczyszczenia na obszarach przekroczeń i prowadzenie działań mających na celu obniżenie stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych.

* z uwzględnieniem dozwolonych częstości przekroczeń określonych w RMŚ w sprawie niektórych poziomów substancji w powietrzu.

Źródło: WIOŚ.

Wynik oceny strefy świętokrzyskiej za rok 2015, w której położona jest gmina Solec-Zdrój, wskazuje, że dotrzymane są poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe substancji w powietrzu (klasa A) ustanowione ze względu na ochronę zdrowia dla następujących zanieczyszczeń:

- dwutlenku azotu,
- dwutlenku siarki,
- tlenku węgla,
- ołowiu, kadmu, niklu, benzenu, arsenu w pyle zawieszonym PM10,
- pyłu PM2,5,
- ozonu.

Przekroczone natomiast zostały dopuszczalne poziomy dla:

- pyłu PM10,
- benzo(a)pirenu.

Zestawienie wszystkich wynikowych klas strefy świętokrzyskiej z uwzględnieniem kryterium ochrony zdrowia, zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 6. Wynikowe klasy strefy świętokrzyskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2015 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej											
	SO_2	NO_2	CO	C_6H_6	O_3	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5
strefa świętokrzyska	A	A	A	A	A	C	A	A	A	A	C	A

źródło: *Ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim w roku 2015,* WIOŚ Kielce 2016 r.

Stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy świętokrzyskiej, ze względu na ochronę roślin, nie zostały przekroczone w przypadku tlenków siarki i azotu, a także ozonu. Zestawienie wszystkich wynikowych klas strefy świętokrzyskiej z uwzględnieniem kryterium ochrony roślin, zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Na terenie gminy Solec-Zdrój zamontowano 212 układów solarnych w budynkach mieszkalnych osób fizycznych w związku realizacją projektu pod nazwą „Instalacja systemów energii odnawialnej na budynkach użyteczności publicznej oraz domach prywatnych w gminach powiatu buskiego i pińczowskiego". Projekt realizowany w ramach Szwajcarsko – Polskiego Programu Współpracy. Celem projektu jest zwiększenie efektywności energetycznej i redukcji emisji w szczególności gazów cieplarnianych poprzez instalację systemów energii odnawialnej na domach prywatnych. Działania takie mają na celu montaż kolektorów słonecznych do ogrzewania ciepłej wody użytkowej. Funkcjonowanie tego rodzaju instalacji przyczynia się do redukcji zanieczyszczeń wprowadzanych do atmosfery i ogranicza uciążliwości związane z tradycyjnym ogrzewaniem ciepłej wody użytkowej.

Zaopatrzenie w gaz

Dostawcą gazu na terenie gminy Solec – Zdrój jest PGNiG SA. W gminie dostęp do gazu pochodzącego z sieci średniego ciśnienia mają następujące miejscowości:

- Solec-Zdrój,
- Kików,
- Magierów,
- Piasek Mały,
- Piestrzec,
- Sułkowice,
- Wełnin,
- Włosnowice,
- Zagaje Kikowskie,
- Zborów,
- Żuków

Tabela 8. Charakterystyka sieci gazowej gminy Solec-Zdrój.

Nazwa	długość czynnej sieci ogółem w m	czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych)	czynne przyłącza do budynków mieszkalnych	odbiorcy gazu	odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	zużycie gazu w tys. m3	zużycie gazu w MWh	zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w tys. m3	zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w MWh	ludność korzystająca z sieci gazowej
	2015	2015	2015	2015	2015	2015	2015	2015	2015	2015
	[m]	[szt.]	[szt.]	[gosp.]	[gosp.]	[tys.m3]	[MWh]	[tys.m3]	[MWh]	[osoba]
Solec-Zdrój	79 324	916	871	666	309	350,3	3 915,6	253,2	2 830,2	2 092

Źródło. www.stat.gov.pl

5.1.4 Analiza SWOT

Jakość powietrza	
Silne strony	Słabe strony
• Niewielki stopień zanieczyszczenia powietrza, • Wzrost wykorzystania OZE, • Brak w najbliższym otoczeniu gminy, zakładów mogących mieć znaczący wpływ na stan powietrza atmosferycznego.	• Wysokie ceny ekologicznych paliw i montażu OZE, • Przewaga tradycyjnych, nieekologicznych źródeł ciepła, • Zagrożenie z liniowych i punktowych źródeł zanieczyszczeń,

rodzaju hałasów. Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego LAeq i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość LAeq< 52 dB
- średnia uciążliwość 52 dB<LAeq< 62 dB
- duża uciążliwość 63 dB<LAeq< 70 dB
- bardzo duża uciążliwość LAeq> 70 dB

5.2.2. Źródła hałasu

Hałas drogowy

Kryteria dopuszczalności hałasu drogowego określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2014 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014, poz. 112). Dla rodzajów terenu, wyróżnionych ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje (tj. tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny szpitali, szkoły, tereny rekreacyjno – wypoczynkowe i uzdrowiska), ustalono dopuszczalny równoważny poziom hałasu $LA_{eq}D$ w porze dziennej i $LA_{eq}N$ w porze nocnej. Podstawą określenia dopuszczalnej wartości poziomu równoważnego hałasu dla danego terenu jest zaklasyfikowanie go do określonej kategorii, o wyborze której decyduje sposób jego zagospodarowania. Dla hałasu drogowego, dopuszczalne wartości poziomów hałasu wynoszą w porze dziennej – w zależności od funkcji terenu – od 50 do 65 dB, w porze nocnej 45–56 dB. Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu, zestawiono w tabeli poniżej.

** W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.
*** Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych

Na terenie gminy Solec-Zdrój głównym źródłem hałasu drogowego są:

- Drogi krajowe:
  - Droga krajowa nr 79,
- Drogi powiatowe,
- Drogi gminne,
- Drogi wewnętrzne.

W ostatnich latach Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach nie przeprowadzał, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, badania środowiska akustycznego, w punktach zlokalizowanych na terenie gminy Solec-Zdrój.

5.2.3. Analiza SWOT

Klimat akustyczny	
Silne strony	Słabe strony
• Brak zagrożeń akustycznych (z wyłączeniem ciągów komunikacyjnych),	• Natężenie ruchu komunikacyjnego.
Szanse	Zagrożenia
• Monitorowanie poziomów hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych, • Budowa ekranów akustycznych wzdłuż ciągów komunikacyjnych, • Poprawa stanu technicznego ciągów komunikacyjnych, • Uwzględnianie w Planach Zagospodarowania Przestrzennego odległości od źródeł hałasu,	• Brak funduszy na inwestycje zmierzające do poprawy stanu środowiska akustycznego.

5.2.4. Zagrożenia

Na terenie gminy mogą występować problemy związane z nadmierną emisją hałasu komunikacyjnego. Dotyczy to zarówno pór nocnych jak i dziennych. Sytuacja ta wynika z obecności na terenie gminy traktów komunikacyjnych.

5.3.2. Źródła promieniowania elektromagnetycznego

Na terenie gminy Solec-Zdrój źródła promieniowania niejonizującego stanowią:

- linie i stacje elektroenergetyczne wysokich napięć,
- urządzenia radiokomunikacyjne,
- radionawigacyjne i radiolokacyjne

Stacje bazowe telefonii komórkowej obecne na terenie gminy zebrano w tabeli poniżej.

Tabela 12. Stacje bazowe telefonii komórkowej na terenie gminy Solec-Zdrój.

Sieć	Województwo	Miejscowość	Adres	Technologie
T-Mobile (26002)	Świętokrzyskie	Solec Zdrój - Włosnowice	maszt PTK Centertel	GSM900
NetWorkS! (26034)	Świętokrzyskie	Solec Zdrój - Włosnowice	maszt PTK Centertel	UMTS900
Orange (26003)	Świętokrzyskie	Solec Zdrój - Włosnowice	maszt PTK Centertel	GSM900

Źródło: www.btsearch.pl

Monitoring poziomu pól elektromagnetycznych w 2015 roku nie obejmował obszaru Gminy Solec-Zdrój, dlatego też do oceny stopnia zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym zostaną wykorzystane wyniki uzyskane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w punktach kontrolnych znajdujących się na terenie województwa świętokrzyskiego. Dopuszczalna wartość poziomu pól elektromagnetycznych w powietrzu wynosi 7 V/m. Jak wynika z danych udostępnionych przez WIOŚ w Kielcach, na terenie województwa świętokrzyskiego nie stwierdzono miejsc występowania poziomów pól elektromagnetycznych o wartościach wyższych od dopuszczalnych. Analizując powyższe wyniki oraz wieloletnie badania pól elektromagnetycznych prowadzone przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, pozwala założyć, że również na terenie Gminy Solec-Zdrój brak jest realnego zagrożenia nadmiernym poziomem pól elektromagnetycznych.

Ostatnie badania natężenia pól elektromagnetycznych na terenie gminy Solec-Zdrój prowadzone były w 2007 roku. Punt pomiarowy zlokalizowany był przy skrzyżowaniu ulic 1 Maja i Kościuszki. Wyniki zestawiono poniżej.

Tabela 13. Wyniki badań poziomów pól elektromagnetycznych na terenie gminy Solec- Zdrój w roku 2007.

Rodzaj pomiaru	Wartość średnia RMS
Natężenie pola elektromagnetycznego o częstotliwości 50 Hz	0,00 kV/m
Natężenie pola elektromagnetycznego o częstotliwościach radiowych	0,32 V/m

źródło: Sprawozdanie z pomiarów natężenia pól elektromagnetycznych dla Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. Stanisława Leszczyńskiego Polskiej Akademii Nauk.

Rysunek 4. Jednolite Części Wód powierzchniowych gminy Solec-Zdrój.

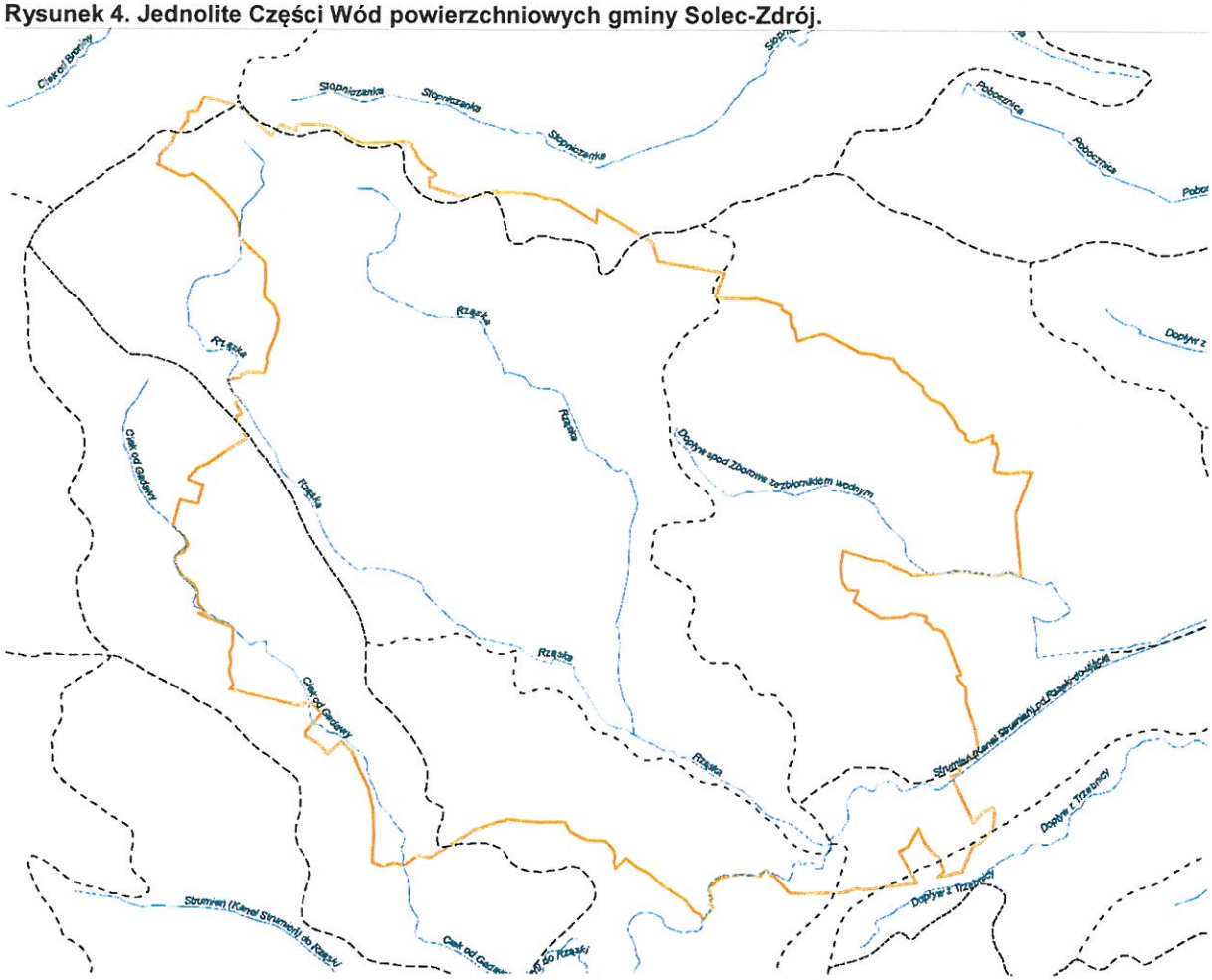

źródło: www.geoserwis.gdos.gov.pl

5.4.2. Jakość wód - wody powierzchniowe[4]

Stan rzek

Klasyfikację stanu wód powierzchniowych określa się analizując poszczególne jednolite część wód powierzchniowych (JCWP), zgodnie z wytycznymi Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2016 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. 2016 nr 0 poz. 1187). Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP) to oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych np. naturalny zbiornik wodny, rzeka, kanał. Informacje na temat stanu wód JCWP zlokalizowanych na terenie gminy Solec-Zdrój, uzyskane od RZGW w Krakowie, zebrano w tabeli.

Tabela 14. Stan JCWP zlokalizowanych na terenie gminy Solec-Zdrój.

Nazwa JCWP	Kod JCWP	Stan wód	Status	Zagrożenie nieosiągnięciem celów środowiskowych
Strumień (Kanał Strumień) do Rząski	PLRW20002621763	zły	naturalna	zagrożona
Ciek od Gadawy	PLRW2000621762	zły	naturalna	zagrożona
Rząska	PLRW20006217649	zły	silnie zmieniona	zagrożona

[4]Na podstawie danych i publikacji RZGW.

powiaty	buski, kielecki, opatowski, pińczowski, staszowski
Głębokość występowania wód słodkich	50-600 m

źródło: Państwowa Służba Hydrologiczna

5.4.4. Jakość wód - wody podziemne

Informacje na temat stanu jakości wód podziemnych przedstawiono także w poniższej tabeli.

Tabela 17.Stan JCWPd zlokalizowanych na terenie Solec-Zdrój.

Kod JCWPd	Stan chemiczny	Stan ilościowy	Status	Zagrożenie nieosiągnięciem celów środowiskowych
PLGW2000100	Dobry	Dobry	dobry	niezagrożona
PLGW2000115	Słaby	Dobry	Słaby	zagrożona

źródło: Aktualizacja Programu Wodno-Środowiskowego Kraju.

Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju jest dokumentem planistycznym opracowywanym w celu programowania i koordynowania działań zmierzających do realizacji celów środowiskowych wskazanych w artykule 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej, tj.:

- niepogarszanie stanu części wód,
- osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla naturalnych części wód powierzchniowych, dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny dla sztucznych i silnie zmienionych części wód oraz dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych, spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawodawstwie, w odniesieniu do obszarów chronionych, (w tym m. in. narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przeznaczonych do celów rekreacyjnych, do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie),
- zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji.

Aktualizacja PWŚK realizuje wymogi art. 11 Ramowej Dyrektywy Wodnej, wskazującego konieczność opracowania programu działań, których realizacja zapewni osiągnięcie wyznaczonych celów środowiskowych. W myśl RDW dla każdej jednolitej części wód, zgodnie z jej stanem określonym na podstawie Państwowego Monitoringu Środowiska, przypisane zostały ustalone wcześniej cele środowiskowe, jakie jednolita część wód powinna osiągnąć do 2015 r. RDW przewiduje także możliwość ustalenia odstępstwa od osiągnięcia celów środowiskowych.[5]

Cel środowiskowy wyznaczony w Aktualizacji Programu Wodno-Środowiskowego Kraju dla JCWPd nr 100 to utrzymanie dobrego stanu chemicznego i ilościowego, natomiast dla JCWPd nr 115 jest to osiągnięcie dobrego stanu chemicznego oraz utrzymanie dobrego stanu ilościowego.

[5] Aktualizacja Programu Wodno-Środowiskowego Kraju

• Dostęp do wodociągów zdecydowanej większości mieszkańców gminy, • Obecność wód leczniczych na terenie gminy,	• Umiarkowany i słaby stan Jednolitych Części Wód Podziemnych, • Brak skanalizowania całego obszaru gminy,
Szanse	Zagrożenia
• Inwentaryzacja oraz kontrola szczelności zbiorników bezodpływowych, • Ograniczenie zanieczyszczeń gleb, które mogę przedostać się do wód podziemnych, • Racjonalizacja użytkowania wód podziemnych, • Edukacja mieszkańców w zakresie optymalizacji zużycia wody, • Zapobieganie zmianom w stosunkach wodnych na obszarze gminy • Ochrona ujęć wód podziemnych.	• Pogorszenie się stanu wód podziemnych, • Występowanie zbiorników bezodpływowych, • Brak środków finansowych na inwestycje związane z ochroną wód powierzchniowych. • Zanieczyszczenie wód podziemnych może negatywnie wpływać na wody lecznicze,

5.5. Gospodarka wodno-ściekowa

5.5.1. Sieć wodociągowa

Gmina Solec-Zdrój posiada wodociągową sieć rozdzielczą o długości 102,43 km z 1 595 podłączeniami do budynków mieszkalnych oraz zbiorowego mieszkania. W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę sieci wodociągowej na terenie gminy Solec-Zdrój.

Tabela 18. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie gminy Solec-Zdrój (stan na 2016 r.)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość
1.	Długość czynnej sieci rozdzielczej	km	102,43
2.	Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1 595

Źródło: Sprawozdanie RRW-2.

5.5.2. Sieć kanalizacyjna

Gmina Solec-Zdrój posiada sieć kanalizacyjną o długości 81,0 km z 1 56 podłączeniami do budynków mieszkalnych oraz mieszkania zbiorowego. W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Solec-Zdrój.

Tabela 19. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Solec-Zdrój (stan na 2016 r.)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość
1.	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	80,86
2.	Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1 056
3.	Ścieki odprowadzone	dam^3	237,0

Źródło: Sprawozdanie RRW-2.

W kolejnych latach planowana jest rozbudowa systemu wodno-kanalizacyjnego na terenie gminy oraz modernizacja części osadowej oczyszczalni na terenie gminy.

5.5.3. Ujęcia wody[8]

Piestrzec – ujęcie źródlane, wydajność ujęcia Q_{maxd}=528,0 m^3/d $Q_{śrd}$=385,2 m^3/d Q max h=22,0 m3/h. Decyzja RLO-6223/29/05 – pozwolenie na pobór wody podziemnej z utworów kredowych, wypływającej ze źródeł w Piestrzcu /ujęcie zlokalizowane jest na działkach nr 259, 260, 261, 262, 263 i 264/ gm. Solec-Zdrój, w ilości:

- Q śr.d – 385,2 m^3/d
- Qmax d – 528,0 m^3/d
- Qmax h – 22 m^3/h przy samowypływie na rzędnej 189,70 m n.p.m., t.j. do wysokości zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych źródeł w kategorii „B".

Celem poboru wody będzie przeznaczenie jej dla potrzeb wodociągu grupowego, zaopatrującego w wodę pitną mieszkańców wsi: Piestrzec, Włosnowice, Świniary, Zielonki, Ludwinów, Wełnin, Zagórzany i Łazienki Uzdrowisko Solec-Zdrój (awaryjnie).

Kików – studnia głębinowa (gł. 82 m), Q_{maxd}=580,0 m^3/d Qśrd=396,66 m^3/d Q max h=29 m3/h. Decyzja znak: RLO-6223/32//08 – pozwolenie na pobór wody podziemnej z ujęcia KIKÓW I, zlokalizowanego na działce Nr 106/2 we wsi Kików gm. Solec-Zdrój. Woda będzie pobierana dla potrzeb wodociągu grupowego Kików-Żuków obejmującego wsie: Kików, Żuków i Piasek Mały, w ilości:

- Qmax.dob. =580,0 m^3/dobę
- Qśr.dob. =396,66 m^3/dobę
- Qmax. h = 29,0 m^3/h t.j. do wysokości ustalonych zasobów eksploatacyjnych ujęcia przy depresji Se=23,0m (zasięg leja depresyjnego Re=396m).

Sułkowice – studnia głębinowa (gł.72 m), Qmax h=10 m3/h – ujęcie wyłączone z eksploatacji

„Groczków-Magierów" w Zborowie – źródła, Q_{maxd}=768,0 m^3/d Q max h=32,0 m^3/h Decyzja RLO-6223/22/07 – pozwolenie na pobór wód z ujęcia Groczków –Magierów zlokalizowanego na działkach nr ewid. 536 i 537/1 w miejscowości Zborów gm. Solec-Zdrój w ilości:

- Qmax.dob. =768,0 m^3/dobę
- Qmax. h = 32,0 m^3/h t.j. do wysokości przyjętych zasobów eksploatacyjnych ujęcia.

Celem poboru wody będzie przeznaczenie jej do zaopatrzenia w wodę wodociągu grupowego

Gminy Solec-Zdrój, tj. dla miejscowości: Chinków, Kolonia Zagajów, Magierów, Solec-Zdrój, Strażnik, Zagajów, Zborów. W sytuacji awaryjnej ujęcie Groczków-Magierów może zasilać pozostałe miejscowości gminy Solec-Zdrój za wyjątkiem wsi Sułkowice i Zagaje Kikowskie.

[8] Program Ochrony Środowiska dla powiatu buskiego na lata 2016 z perspektywą do roku 2024 2017-2020

5.6.2. Przepisy prawne

Zasady eksploatacji złóż surowców mineralnych zostały określone w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 2016, poz. 1131). Zgodnie z art. 21 ww. ustawy „działalność w zakresie:

1. Poszukiwania lub rozpoznawania złóż kopalin, o których mowa w art. 10 ust. 1;
1a. poszukiwania lub rozpoznawania kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla,
2. Wydobywania kopalin ze złóż,
3. Podziemnego bezzbiornikowego magazynowania substancji,
4. Podziemnego składowania odpadów,
5. Podziemnego składowania dwutlenku węgla,

może być wykonywana po uzyskaniu koncesji.

Art. 22 ww. ustawy opisuje, w jakich przypadkach stosownej koncesji udziela: Minister właściwy do spraw środowiska, Wojewoda lub Starosta.

Uzyskanie koncesji nie jest konieczne w przypadku, gdy prowadzone działania służą zaspokojeniu potrzeb własnych osób fizycznych i spełniają odpowiednie warunki, gdyż zgodnie z „art. 4.1. Przepisów działu III-VIII oraz art. 168-174 nie stosuje się do wydobywania piasków i żwirów, przeznaczonych dla zaspokojenia potrzeb własnych osoby fizycznej, z nieruchomości stanowiących przedmiot jej prawa własności (użytkowania wieczystego), bez prawa rozporządzania wydobytą kopaliną, jeżeli jednocześnie wydobycie:

1) będzie wykonywane bez użycia środków strzałowych
2) nie będzie większe niż 10 m^3 w roku kalendarzowym;
3) nie naruszy przeznaczenia nieruchomości.

Ten, kto zamierza podjąć wydobywanie, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązany z 7-dniowym wyprzedzeniem na piśmie zawiadomić o tym właściwy organ nadzoru górniczego, określając lokalizację zamierzonych robót oraz zamierzony czas ich wykonywania.

W przypadku naruszenia wymagań określonych w ust. 1 i 2, właściwy organ nadzoru górniczego, w drodze decyzji, ustala prowadzącemu taką działalność, opłatę podwyższoną, o której mowa w art. 140 ust. 3 pkt 3.

5.6.3. Analiza SWOT

Ochrona zasobów mineralnych	
Silne strony	Słabe strony
• Na terenie gminy występują wody lecznicze, • A terenie gminy wyznaczono obszar uzdrowiskowy co ogranicza wydobycie surowców mineralnych innych niż naturalne surowce lecznicze,	• Wydobycie kruszyw i surowców ceramiki budowlanej prowadzone jest najczęściej metodami odkrywkowymi, • Dzika eksploatacja zasobów,
Szanse	Zagrożenia
• Kontynuacja wykorzystania zasobów wód leczniczych zgodnie z przepisami prawnymi.	• Degradacja gleb, • Brak środków finansowych na inwestycje związane z ochroną powierzchni ziemi,

Wody mineralne na terenie gminy Solec-Zdrój występują pod zwartą pokrywą iłów trzeciorzędowych. Kompleks osadów ilastych, praktycznie nieprzepuszczalnych, stanowi dobrą izolację przed migracją zanieczyszczeń z powierzchni terenu. Stałość składu chemicznego wód leczniczych potwierdzają kontrolne analizy fizykochemiczne. Zagadnienie

Ochrona powierzchni ziemi	
ochrony roślin oraz nawozów sztucznych, • Zalesianie gleb o niskim potencjale rolnym, • Uprawa roślin energetycznych, • Przeciwdziałanie zakwaszeniu gleb poprzez wapnowanie.	

5.7.3. Zagrożenia

Z uwagi na fakt, iż przeważająca część gminy Solec-Zdrój to tereny uprawne, istotny wpływ na powierzchnię terenu oraz środowisko glebowe ma rolnictwo. Wynika to z faktu, iż obejmuje ono swoim oddziaływaniem duży obszar i powoduje zasadnicze zmiany w środowisku naturalnym. Najbardziej istotne zagrożenia związane z rolniczym użytkowaniem gruntów to:

- niszczenie mechaniczne roślinności oczek i mokradeł śródpolnych, zwłaszcza pozbawionych zarośli i zadrzewień przywodnych podczas prac polowych, niszczenie chemiczne poprzez stosowanie środków ochrony roślin i nadmierny spływ biogenów z pól,
- stosowanie na całej powierzchni upraw polowych środków ochrony roślin, powodujących ubożenie i zanikanie roślinności segetalnej,
- intensywne zagospodarowanie użytków zielonych z oraniem, „meliorowaniem", nawożeniem, obsiewem szlachetnymi gatunkami traw, stosowaniem środków ochrony roślin powodujące drastyczne ubożenie bogactwa florystycznego łąk.

Kolejnym zagrożeniem jest fizyczna degradacja gleb, poprzez erozję wodną i eoliczną. Nasilenie naturalnych procesów erozyjnych spowodowane jest zmianą stosunków wodnych, mechanizacją rolnictwa, niewłaściwym wypasem bydła oraz likwidacją murków, miedz i zadrzewień śródpolnych. Gleby są także narażone na zanieczyszczenie metalami ciężkimi, którego największymi źródłami jest transport samochodowy oraz emisja pyłów.

5.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

5.8.1. Stan wyjściowy

Odpady komunalne na terenie gminy Solec-Zdrój powstają głównie w gospodarstwach domowych, przedsiębiorstwach handlowych oraz obiektach użyteczności publicznej.

Masa zebranych odpadów[9]

Masa odebranych odpadów w postaci niesegregowanych, zmieszanych odpadów komunalnych (kod odpadu: 200301) z obszaru gminy Solec-Zdrój w 2015 roku wyniosła 245,61 Mg. Ilość ta została w całości zebrana z obszarów wiejskich.

Łączna masa selektywnie odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji w 2015 roku wyniosła 41,65 Mg. Wszystkie odebrane odpady poddane zostały innym niż składowanie procesom przetwarzania.

[9] Stan na rok 2015.

Rysunek 5.Regiony gospodarki odpadami w województwie świętokrzyskim

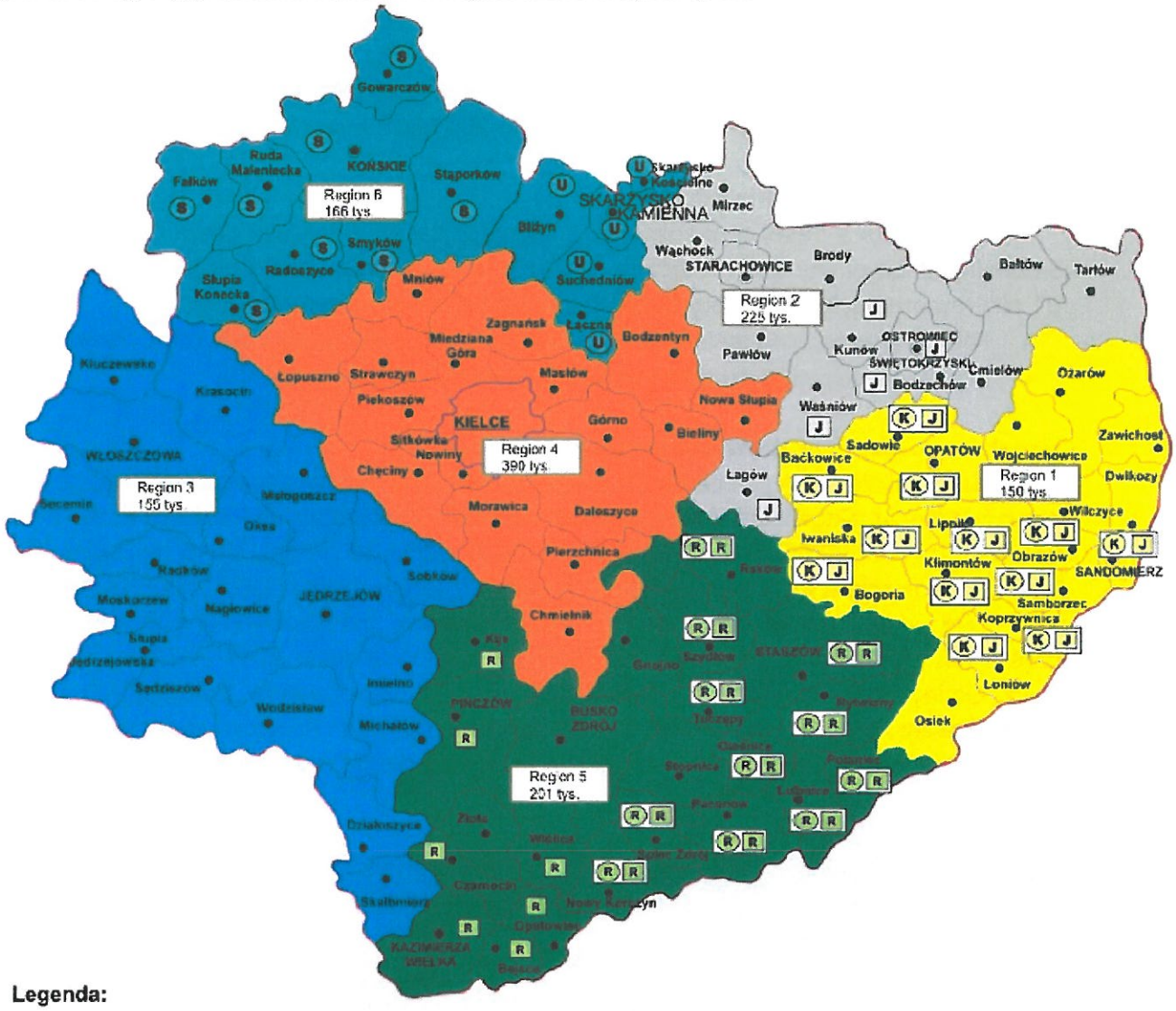

źródło: „Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012-2018"

5.8.4. Zagrożenia

Obszary problemowe dotyczące gospodarki odpadami związane są z:

- nieprawidłowymi praktykami dotyczącymi gospodarowania odpadami przez mieszkańców (itp. spalanie odpadów komunalnych, pozbywanie się odpadów w sposób niezgodny z przepisami prawa);
- występowaniem wyrobów zawierających azbest.

5.9. Zasoby przyrodnicze

5.9.1. Formy ochrony przyrody

Na terenie gminy Solec-Zdrój występują następujące formy ochrony przyrody:

- Obszary Natura 2000 (18,4% powierzchni gminy);
- Park krajobrazowy (7,0% powierzchni gminy),
- Obszary Chronionego Krajobrazu (92,9% powierzchni gminy),
- Użytki ekologiczne (0,2% powierzchni gminy),
- Pomniki przyrody.

Obszary Natura 2000

Tabela 23. Obszary Natura 2000 na terenie gminy Solec-Zdrój.

Nazwa obszaru	kod	gmina	powierzchnia w gminie [ha]	Status obszaru	Plan Zadań Ochronnych – podstawa prawna
Ostoja Szaniecko Solecka	PLH260034	Solec - Zdrój	1566,85	Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty – Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2015/2369 z dnia 26.11.2015. w sprawie przyjęcia dziewiątego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2015) 8191, (Dz.U. UE L 338/34 z dn. 23.12.2015 r.)	1) Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 25 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Ostoja Nidziańska PLH260034 (Dz.Urz.Woj. Święt. z 2014 r. poz.1449 z dn.29.04.2014) 2) Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 5 listopada 2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Szaniecko – Solecka PLH260034 (Dz. Urz. Woj. Święt. poz.3280 z dn. 02.12.2014 r.)

Źródło: RDOŚ Kielce

Na terenie gminy Solec-Zdrój Obszar Specjalnej Ochrony Siedlisk Ostoja Szaniecko - Solecka o kodzie PLH260034 występuje w 18 sołectwach: Chinków, Kików, Zagaje Kikowskie, Ludwinów, Piasek Mały, Piestrzec, Solec-Zdrój, Sułkowice, Strażnik, Świaniary, Włosnowice, Wełnin, Zagórzany, Zagajów, Zielonki, Zborów, Żuków. Ostoja znajduje się w środkowej części Garbu Pińczowskiego oraz południowo - zachodnim fragmencie Niecki Połanieckiej. Ostoja jest miejscem występowania najcenniejszych siedlisk muraw

Rysunek 6. Obszary Natura 2000 na tle gminy Solec-Zdrój

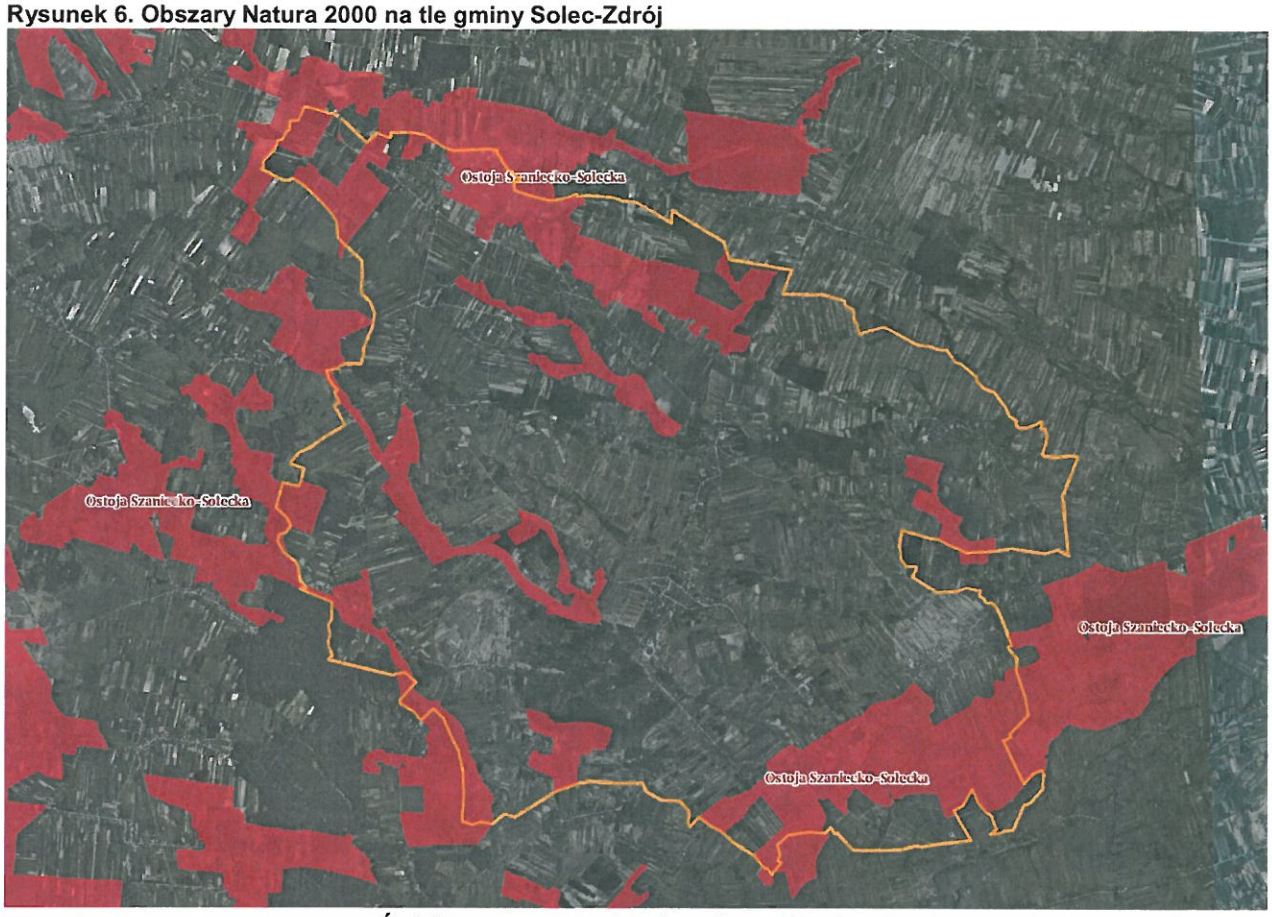

Źródło: www.geoserwis.gdos.gov.pl

Parki Krajobrazowe

Tabela 24. Parki Krajobrazowe na terenie gminy Solec-Zdrój.

Park krajobrazowy	powierzchnia [ha]	Gminy w granicach parku	Gminy w granicach otuliny parku	Obowiązująca podstawa prawna	Uwagi
Szaniecki Park Krajobrazowy	11 289,60 (z czego na terenie gminy 592,70 ha)	Część gmin: Busko – Zdrój, Chmielnik, Kije, Pińczów, Solec – Zdrój, Stopnica	Część gmin: Busko – Zdrój, Chmielnik, Kije, Solec – Zdrój, Stopnica	Uchwała Nr XLIX/875/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie utworzenia Szanieckiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Święt. poz.3149 z dn. 25.11.2014 r.)	Na terenie otuliny parku utworzono Szaniecki Obszar Chronionego Krajobrazu

Źródło: RDOŚ Kielce

Szaniecki Park Krajobrazowy został utworzony Uchwałą nr XLIX/875/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014r. ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju. Szaniecki Park Krajobrazowy położony jest w południowej części województwa świętokrzyskiego w obrębie Niecki Nidziańskiej. Obejmuje środkową część Garbu Pińczowskiego, a także południowo -

Obszary Chronionego Krajobrazu

Tabela 25. Obszary Chronionego Krajobrazu na terenie gminy Solec-Zdrój.

Nazwa obszaru chronionego krajobrazu	Data utworzenia	Powierzchnia [ha]	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Gmina	Opis przebiegu granicy	Opis
Solecko-Pacanowski Obszar Chronionego Krajobrazu	1995-09-29 Rozporządzenie Nr 12/95 Wojewody Kieleckiego Dz. Urz. Woj. Kieleckiego Nr 21 poz.145	47 347 (z czego na terenie gminy ok. 6200 ha)	Uchwała Nr XXXV/621/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. dotycząca wyznaczenia Solecko - Pacanowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Święt. poz.3313)	Oleśnica, Pacanów, części obszarów gmin:Busko – Zdrój, Nowy Korczyn, Solec – Zdrój, Stopnica, Tuczępy, Wiślica	W załączniku Nr 1 do Uchwały Nr XXXV/621/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r.	Krajobrazowego. Strategicznym kierunkiem ochrony obszaru jest ochrona walorów przyrodniczych doliny Wisły, będących ważnymi korytarzami ekologicznymi, a także zabezpieczenie przed antropopresją wód leczniczych uzdrowisk Solca Zdroju i Buska-Zdroju.
Szaniecki Obszar Chronionego Krajobrazu	2001.10.17 Rozporządzenie Nr 335/2001 Wojewody Świętokrzyskiego (Dz. U. Woj. Święt. Nr 108 poz.1271)	13 757 (z czego na terenie gminy ok. 1680 ha)	Uchwała Nr XLIX/883/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie Szanieckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Święt. poz.3157 z dn. 25.11.2014 r.)	Części gmin: Busko – Zdrój, Chmielnik, Kije, Solec-Zdrój, Stopnica	W załączniku Nr 1 do uchwały XLIX/883/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie Szanieckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.	Położony na terenie otuliny Szanieckiego Parku Krajobrazowego, w południowej części województwa. Tereny te obejmuje się ochroną ze względu na bogactwo ekosystemów i zróżnicowany krajobraz i rzeźbę terenu oraz funkcję korytarzy ekologicznych.

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla powiatu buskiego na lata 2016 z perspektywą do roku 2024

Solecko-Pacanowski Obszar Chronionego Krajobrazu (S-POChK), zajmuje powierzchnię 47 347 ha. Obszar położony jest na obszarze następujących gmin: Oleśnica (5 338 ha) i Pacanów (12 458 ha) oraz części obszarów gmin: Busko-Zdrój (4 172 ha), Nowy Korczyn (6 539 ha), Solec-Zdrój (6 217 ha), Stopnica (9 396 ha), Tuczępy (2 960 ha), Wiślica (267 ha). Na obszarze S-POChK dominują zbiorowiska nieleśne. Głównym kierunkiem działania na terenie S-POChK jest ochrona wód powierzchniowych rzeki Wschodniej i walorów przyrodniczych doliny Wisły. Ważnym zadaniem jest również zabezpieczenie przed

Użytki ekologiczne

Tabela 26. Użytki ekologiczne na terenie gminy Solec-Zdrój.

Nazwa użytku ekologicznego	Rodzaj użytku ekologicznego	Data utworzenia	Powierzchnia [ha]	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Gmina	Obręb ewid. Nr działek ewidencyjnych	Opis lokalizacji
Łąka śródleśna w Wełninie	Płaty nieużytkowanej roślinności	01.02.2002	3,55	Uchwała Nr XXXIV/179/2002 Rady Gminy Solec – Zdrój z dnia 1 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny (Dz. Urz. Woj. Święt. z dnia 8 lipca 2002 Nr 97 poz 1116)	Solec-Zdrój	Wełnin 650/9	Łąka zlokalizowana jest 2,5 km na południe od Solca- Zdroju
Wąwóz Kikowski		12.10.2001	9,57	Uchwała Nr III/24/02 Rady Gminy Solec – Zdrój z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny (Dz. Urz. Woj. Święt. z dnia 18 lutego 2003 Nr 23 poz 283)	Solec-Zdrój	Kików 389,431,444 ,432	Wąwóz stanowi oddział 136 A leśnictwa Stopnica, około 0,5 km na północ od wsi Kików i zagaje Kikowskie

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla powiatu buskiego na lata 2016 z perspektywą do roku 2024

Rysunek 9. Użytki ekologiczne na terenie gminy Solec-Zdrój.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy Solec-Zdrój znajduje się dwa pomniki przyrody, które zostały zebrane w tabeli poniżej.

Tabela 27.Pomniki przyrody gminy Solec-Zdrój.

Nr w rej. RDOŚ	Nazwa pomnika przyrody, data utworzenia	Opis pomnika przyrody	Gmina, Miejscowość Obręb ewidencyjny; Nr działki ewidencyjnej	Opis lokalizacji
228	Głaz narzutowy 1987-10-02	Silnie zagłębiony w skarpie drogi widoczny jest jedynie owalny szczyt głazu o wymiarach widocznej części: obwód około 300 cm, długość 120 cm, szerokość 70 cm, wysokość 30 cm. Głaz zbudowany jest z granitu czerwonobrązowego, różnoziarnistego	Solec-Zdrój, Chinków obręb 1 dz. 260	W zachodniej części wsi naprzeciwko budynku nr 36, w południowej skarpie drogi
736	Zespół jaskiń krasowych 2001-04-27	Zespół jaskiń krasowych położonych na północnym stoku Wąwozu Kikowskiego	Solec –Zdrój, Kików obręb Kików dz. 431/1	Leży w obrębie Wąwozu Kikowskiego, w jego północnow – wschodniej części, przy drodze Kików – Zagaje Kikowskie

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla powiatu buskiego na lata 2016 z perspektywą do roku 2024

Na podstawie powyższych informacji można stwierdzić, że różnymi formami ochrony przyrody objęta jest cała powierzchnia gminy Solec-Zdrój.

Na terenie gminy Solec-Zdrój występują także elementy krajowej sieci ekologicznej ECONET–PL. Północno-zachodnia część gminy została uznana za wschodni kraniec międzynarodowego węzła ekologicznego (Obszar Buski). Pozostała część gminy (z wyjątkiem wschodnich obrzeży) stanowi część krajowego węzła ekologicznego (Obszar Nidziański). Międzyregionalnym węzłem ekologicznym jest północno-zachodni fragment gminy — część Garbu Pińczowskiego (położona w Szanieckim PK i jego otulinie), który leży częściowo na obszarze gminy sąsiedniej — Buska-Zdroju. Nieco mniejsze znaczenie ekologiczne ma duży kompleks leśny położony na południowy - zachód od Solca- Zdroju. Funkcję regionalnych korytarzy ekologicznych pełnią doliny Rzoski i Kanału Strumienia wraz z obudową biologiczną. Zapewniają one łączność pomiędzy ww. węzłami ekologicznymi a doliną Wisły, która w koncepcji krajowej została uznana za międzynarodowy korytarz ekologiczny. Rangę lokalnych ciągów ekologicznych mają doliny małych, bezimiennych cieków. Działalność człowieka często zakłóca lub wręcz uniemożliwia prawidłowe funkcjonowanie systemu przyrodniczego. Najczęściej spotykanymi negatywnymi działaniami antropogenicznymi jest powstawanie barier ekologicznych, które przegradzają naturalne korytarze i ciągi ekologiczne. Najważniejszymi liniowymi barierami ekologicznymi na obszarze gminy są szlaki komunikacyjne przecinające doliny rzeczne oraz linie zabudowy.[12]

[12] Prognoza Oddziaływania na Środowisko ustaleń zmiany Nr 2 Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Sołectwa Solec-Zdrój oraz zmiany Nr 1 Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego pozostałej części Gminy Solec-Zdrój

Rysunek 10. Lasy gminy Solec-Zdrój

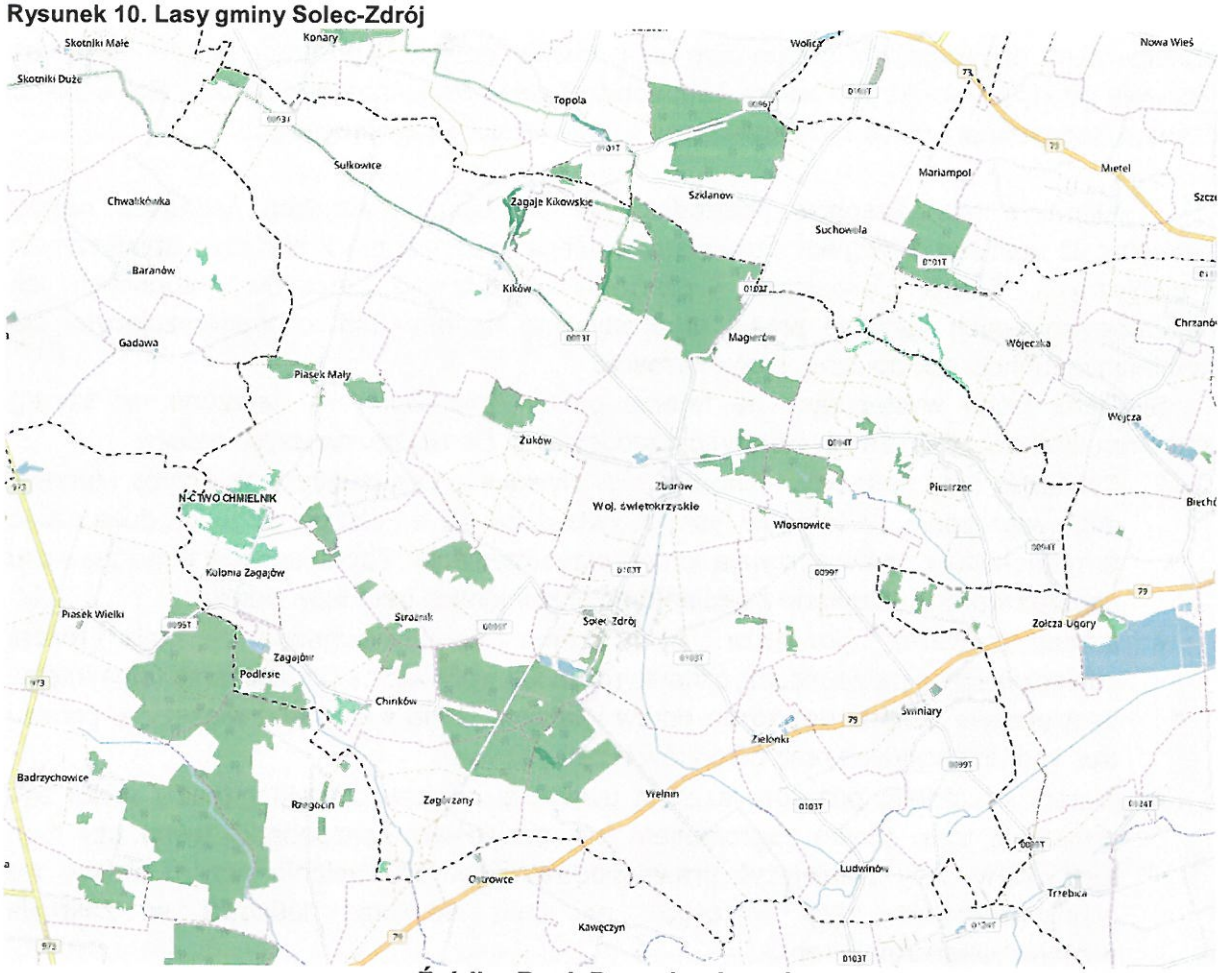

Źródło: Bank Danych o lasach

5.9.4. Analiza SWOT

Ochrona przyrody	
Silne strony	**Słabe strony**
• Położenie poza obszarem ekologicznego zagrożenia, • Istnienie obszarów chronionych • Bogate zasoby fauny i flory.	• Degradacja powodowana dużym ruchem turystycznym,
Szanse	**Zagrożenia**
• Ograniczenie zanieczyszczeń wód, gleb oraz powietrza pochodzących ze źródeł lokalnych, • Przeciwdziałanie nielegalnemu ubojowi dzikich zwierząt, • Dokarmianie zwierząt, zwłaszcza w porze zimowej, • Szczepienia, • Zabiegi pielęgnacyjne na roślinach.	• Zanieczyszczenie środowiska (powietrza, gleb, wód), • Złe metody prowadzenia gospodarki rolnej, • Niekontrolowany ruch turystyczny, • Brak środków finansowych na inwestycje związane z ochroną przyrody.

5.9.5. Zagrożenia

Mając na uwadze, występujące na terenie gminy Solec-Zdrój formy ochrony przyrody, podczas planowania działań mających na celu rozwój gminy należy wziąć pod uwagę wymogi ochrony planistycznej, które to będą miały bezpośredni wpływ na kształtowanie się struktury przestrzenno-gospodarczej gminy.

Obejmują one takie rodzaje zdarzeń jak:

1. Pożary na dużych obszarach, pożary długo trwające, a także pożary towarzyszące awariom z udziałem materiałów niebezpiecznych, które powodują zniszczenie lub zanieczyszczenie środowiska;
2. Awarie i katastrofy w zakładach przemysłowych, transporcie, rozładunku i przeładunku materiałów niebezpiecznych i innych substancji, powodujących zanieczyszczenie środowiska;
3. Awarie budowli hydrotechnicznych, powodująca zanieczyszczenie chemiczne lub biologiczne środowiska;
4. Klęski żywiołowe, powodujące zanieczyszczenie chemiczne lub biologiczne środowiska.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach oraz Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Kielcach prowadzą wykaz Zakładów Zwiększonego Ryzyka oraz Zakładów Dużego Ryzyka. Jak wynika z informacji udostępnionych te instytucje, według stanu na rok 2015 na terenie gminy Solec-Zdrój nie występują tego rodzaju zakłady.

Należy zaznaczyć, iż zagrożenie spowodowania poważnej awarii wynikać może także z transportu substancji niebezpiecznych. Przez teren gminy Solec-Zdrój przebiegają drogi krajowe. Należy pamiętać także o tym, iż paliwa płynne przewożone są praktycznie po wszystkich drogach, gdzie występują stacje paliw płynnych.

5.10.2. Analiza SWOT

Poważne awarie	
Silne strony	Słabe strony
• Brak w okolicy zakładów zwiększonego lub dużego ryzyka zagrożenia poważną awarią.	• Obecność dróg, którymi mogą być transportowane substancje niebezpieczne.
Szanse	Zagrożenia
• Opracowanie metod postępowania w razie wystąpienia zdarzeń kwalifikowanych jako poważne awarie, • Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat postępowania w przypadku wystąpienia poważnej awarii.	• Zdarzenia losowe przy ciągach komunikacyjnych (wypadki, rozszczelnienia).

5.11. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą

Do działań realizowanych w ramach Programu należą także inwestycje w zakresie infrastruktury komunalnej (tj. kanalizacja sanitarna), modernizacja dróg gminnych oraz działania związane z termomodernizacją budynków. Są to inwestycje, które w trakcie szczegółowego planowania mogą wymagać raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko (według rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko Dz. U. z 2016 r. poz. 71). Należy zaznaczyć, że jest to jedynie wstępna, bardzo ogólna kwalifikacja przedsięwzięć do

6. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie

6.1. Wyznaczone cele i zadania

Cele niniejszego programu zostały wyznaczone na podstawie:

- Zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych komponentów środowiska;
- Możliwości finansowych analizowanej JST;
- Celów dokumentów wyższego szczebla (poziom powiatowy, wojewódzki i krajowy);
- Celów dokumentów lokalnych (funkcjonujących na terenie omawianej JST).

Kierunek interwencji	Cel średnio-okresowy	Cel krótko-okresowy	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania	Prognozowane nakłady finansowe [tys. zł]*	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania
			Zadania koordynowane					
			Termomodernizacja budynków mieszkalnych.	2017-2024	gmina Solec-Zdrój, mieszkańcy	środki własne, środki zewnętrzne	Zależne od potrzeb	Ilość budynków poddanych termomodernizacji
			Ograniczenie niskiej emisji w gminie Solec-Zdrój poprzez modernizację indywidulanych kotłowni domowych.	2017-2024	gmina Solec-Zdrój, mieszkańcy	środki własne, środki zewnętrzne	Zależne od potrzeb	Ilość zmodernizowanych przydomowych kotłowni
Zagrożenia hałasem	Poprawa klimatu akustycznego i ochrona mieszkańców gminy Solec-Zdrój przed nadmiernym hałasem	Ochrona przed nadmiernym hałasem	Zadania własne					
			Ochrona obszarów o korzystnym klimacie akustycznym poprzez uwzględnianie ich w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego.	2017-2024	gmina Solec-Zdrój	środki własne	Koszt w ramach tworzenia MPZP	Poziom hałasu (wg. PMŚ)
			Preferowanie niekonfliktowych lokalizacji obiektów usługowych i przemysłowych.	2017-2024	gmina Solec-Zdrój	środki własne	W ramach działań statutowych	Poziom hałasu (wg. PMŚ)
			Zadania koordynowane					
			Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej.	2017-2024	WIOŚ w Kielcach	środki własne	W ramach działań statutowych	Poziom hałasu (wg. PMŚ)
			Kontrola emisji hałasu do środowiska z drogi krajowej nr 79	2017-2024	Zarządcy dróg	środki własne	Zależne od potrzeb	Poziom hałasu (wg. PMŚ)
			Stosowanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych zapobiegających nadmiernej emisji hałasu do środowiska.	2017-2024	Zarządcy dróg	środki własne, środki zewnętrzne	Zależne od potrzeb	Poziom hałasu (wg. PMŚ)

Kierunek interwencji	Cel średnio-okresowy	Cel krótko-okresowy	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania	Prognozowane nakłady finansowe [tys. zł]*	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania
Gospodarka wodno-ściekowa	Rozwój gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Solec-Zdrój	Pełne skanalizowane oraz zwodociągowanie obszaru gminy Solec-Zdrój	Zadania własne					
			Rozbudowa systemu wodno-kanalizacyjnego Gminy Solec-Zdrój 2016-2018 – ochrona środowiska gminy	2017-2018	gmina Solec-Zdrój	środki własne, środki zewnętrzne	4 674	% skanalizowania obszaru gminy % zwodociągowania obszaru gminy
			Budowa instalacji odwadniania i kompostowania osadów ściekowych na oczyszczalni ścieków w Wełninie i w Świniarach.	2017-2018	gmina Solec-Zdrój	środki własne, środki zewnętrzne	2679	Modernizacja części osadowej oczyszczalni TAK/NIE
			Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Solec-Zdrój – Ochrona środowiska naturalnego będącego bogactwem gminy uzdrowiskowej.	2017-2024	gmina Solec-Zdrój	środki własne, środki zewnętrzne	6 273	% skanalizowania obszaru gminy % zwodociągowania obszaru gminy
Zasoby geologiczne	Ochrona zasobów geologicznych występujących na terenie gminy Solec-Zdrój	Ochrona i uwzględnienie złóż surowców naturalnych w dokumentach planistycznych	Zadania własne					
			Ochrona zasobów złóż kopalin poprzez uwzględnianie ich w dokumentach planistycznych.	2017-2024	gmina Solec-Zdrój	środki własne	W ramach tworzenia dokumentacji planistycznej, MPZP	Powierzchnia udokumentowanych złóż surowców mineralnych

Kierunek interwencji	Cel średnio-okresowy	Cel krótko-okresowy	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania	Prognozowane nakłady finansowe [tys. zł]*	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania
			Egzekwowanie zapisów wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie i regulaminu utrzymania czystości i porządku.	2017-2024	gmina Solec-Zdrój	środki własne	W ramach działań statutowych	Masa odebranych odpadów komunalnych % poziom recyklingu
			Zadania koordynowane					
			Realizacja „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Solec-Zdrój".	2017-2023	gmina Solec-Zdrój, mieszkańcy	WFOŚiGW w Kielcach, gmina Solec-Zdrój	Zależne od ilości złożonych wniosków	Masa wyrobów zawierających azbest przekazanych do utylizacji na terenie gminy Solec-Zdrój
Zasoby przyrodnicze	Zachowanie różnorodności biologicznej na terenie gminy Solec-Zdrój	Podejmowanie działań z zakresu ochrony przyrody	Zadania własne					
			Ochrona obszarów NATURA 2000 na terenie województwa świętokrzyskiego poprzez ukierunkowanie ruchu turystycznego przyjaznego przyrodzie.	2017-2018	Lasy Państwowe, gmina Solec-Zdrój	środki własne, środki zewnętrzne	775	Realizacja zadania TAK/NIE
			Ochrona bioróżnorodności obszarów cennych przyrodniczo poprzez utworzenie edukacyjnej ścieżki rowerowej łączącej gminy uzdrowiskowe Busko-Zdrój i Solec-Zdrój.	2017-2018	gmina Solec-Zdrój we współpracy z Gmina Busko-Zdrój	środki własne, środki zewnętrzne	2 800	Powierzchnia zieleni urządzonej Długość dróg rowerowych

Kierunek interwencji	Cel średnio-okresowy	Cel krótko-okresowy	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania	Prognozowane nakłady finansowe [tys. zł]*	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania
Edukacja ekologiczna	Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców	Edukacja ekologiczna dorosłych i młodzieży	Zadanie własne					
			Prowadzenie działań dotyczących edukacji ekologicznej.	2017-2024	gmina Solec-Zdrój	środki własne, środki zewnętrzne	zależne od potrzeb	Realizacja zadania TAK/NIE Ilość akcji edukacyjnych
Działania organizacyjno-prawne	Monitoring realizacji Programu Ochrony Środowiska	Wdrożenie zapisów Programu Ochrony Środowiska	Weryfikacja zapisów Programu Ochrony Środowiska, w tym weryfikacja pod kątem ograniczenia emisji do atmosfery wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych.	2017-2024	gmina Solec-Zdrój	środki własne,	zależne od potrzeb	Realizacja zadania TAK/NIE

*** prognozowane nakłady finansowe na realizację zadań są wartością szacunkową i mogą ulec zmianie w trakcie ich realizacji.**

Źródło: Opracowanie własne, Urząd Gminy Solec-Zdrój.

7.2. Edukacja ekologiczna

Warunkiem niezbędnym w realizacji celów *Programu Ochrony Środowiska dla gminy Solec-Zdrój na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024* jest świadomość ekologiczna mieszkańców.

Edukację ekologiczną traktować należy jako ważny element realizacji celów paragramu ochrony środowiska na szczeblu gminnym. Warunkiem poprawy jakości środowiska i utrzymania w dobrym stanie jego komponentów jest wysoka świadomość ekologiczna społeczeństwa, w tym dostrzeganie relacje pomiędzy stanem środowiska przyrodniczego a warunkami i jakością życia. Społeczeństwo odpowiedzialne ekologicznie jest także świadome zagrożeń, jakie działalność antropogeniczna generuje względem poszczególnych elementów środowiska i czuje odpowiedzialność za to, by zagrożenia te wyeliminować bądź jak najbardziej ograniczyć. Świadomość ekologiczna jako istotny element świadomości społecznej kształtowana jest w dużej mierze poprzez edukację ekologiczną.

Gmina podejmuje szereg akcji edukacyjnych w tym realizuje programy edukacji ekologicznej. Adresatami działań prowadzonych w ramach realizacji Programu są mieszkańcy gminy, zwłaszcza dzieci i młodzież szkolna wszystkich szczebli. Dzieci i młodzież są ważnymi adresatami Programu ponieważ mają one wpływ na dorosłych i mogą wykreować u dorosłych domowników odpowiednie postawy skłaniające do zachowań proekologicznych m.in. uwrażliwienie na konsekwencje oddziaływania człowieka na środowisko przyrodnicze, wskazanie sposobów racjonalnego ograniczania zużycia energii, wykorzystania odnawialnych źródeł energii, racjonalnego gospodarowania odpadami komunalnymi, usystematyzowanie zasad selektywnej zbiórki odpadów, ograniczania ilości odpadów opakowaniowych, ochrona powierzchni ziemi, segregacja u źródła oraz likwidowanie szkodliwych nawyków spalania odpadów w domowych paleniskach. Efektem realizowanych programów edukacji ekologicznej jest opracowanie przez uczniów tzw. dobrych praktyk mieszkańca i zakazów. Dla przykładu po przeprowadzeniu w 2016 roku konkursu międzyszkolnego w ramach Programu Edukacji Ekologicznej dotyczącego działań proekologicznych mających na celu ochronę powietrza i klimatu w gminie Solec-Zdrój na 2016 roku było przygotowanie listy działań służących ochronie powietrza i klimatu oraz wyszczególnienie tych działań, które należy eliminować i ograniczać w swoim otoczeniu. Lista takich działań jest następnie publikowana w gazecie gimnicznej oraz na stronie gminy, co ma na celu zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy zwłaszcza dzieci i młodzieży oraz kształtowanie postaw proekologicznych.

7.3. Sprawozdawczość

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. 2017, poz. 519) Wójt Gminy Solec-Zdrój co 2 lata przedstawia Radzie Gminy Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska. Po przedstawieniu ww. raportu Radzie Gminy, należy skierować go do organu wykonawczego powiatu.

7.4. Monitoring realizacji programu

W celu przedstawienia stopnia realizacji Programu Ochrony Środowiska oraz zobrazowania zmian zachodzących w środowisku na terenie omawianej gminy, należy

Kierunek interwencji	Nazwa wskaźnika monitoringu	Jednostka /wartość
	Woda zdatna do picia	TAK/NIE
Gospodarka wodno-ściekowa	% skanalizowania obszaru gminy	%
	% zwodociągowania obszaru gminy	%
Zasoby geologiczne	Ilość stwierdzonych przypadków nielegalnej eksploatacji	szt.
Gleby	Powierzchnia terenów zdegradowanych	ha
	Wielkość powierzchni poddanej rekultywacji	ha
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Masa odebranych odpadów komunalnych	Mg
	Masa zebranych i odebranych odpadów komunalnych selektywnie	Mg
	Poziom recyklingu odpadów w gminie	%
	Masa usuniętych wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Solec-Zdrój	Mg
Zasoby przyrodnicze	Lesistość	%
	Udział obszarów prawnie chronicznych w gminie	ha
Zagrożenia poważnymi awariami	Liczba odnotowanych poważnych awarii	szt.
Edukacja ekologiczna	Przeprowadzone działania edukacyjne	szt.

7.5. Źródła finansowania

Realizacja zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska wymaga nakładów finansowych znacznie przewyższających możliwości budżetowe jednostek samorządu

- Finansowanie dotacyjne (dotacje inwestycyjne, dotacje nieinwestycyjne, dopłaty do kredytów bankowych, umorzenia) .
- Finansowanie kapitałowe (obejmowanie akcji i udziałów w zakładanych bądź już istniejących spółkach w celu osiągnięcia efektu ekologicznego).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska ma bardzo istotne znaczenie dla ochrony środowiska i gospodarki kraju:

- finansuje ochronę środowiska,
- uruchamia środki innych inwestorów,
- stymuluje nowe inwestycje,
- wspomaga tworzenie nowych miejsc pracy,
- jest ważny dla zrównoważonego rozwoju.

Szczegółowy zakres działalności NFOŚiGW, lista programów i przedsięwzięć priorytetowych, kryteria i zasady udzielania wsparcia finansowego, a także wzory wniosków i procedury ich rozpatrywania dostępne są w oficjalnym serwisie internetowym: www.nfosigw.gov.pl oraz w siedzibie Funduszu w Warszawie przy ul. Konstruktorskiej 3a.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach[14]

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach to samodzielna instytucja finansowa, powołana do wspierania przedsięwzięć w dziedzinie ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Realizując swoją misję, Fundusz koncentruje się na:

- wspieraniu działań proekologicznych podejmowanych przez administrację publiczną, przedsiębiorców, instytucje i organizacje pozarządowe,
- zarządzaniu środkami europejskimi ukierunkowanymi na ochronę środowiska i gospodarkę wodną.

Realizacja zadań statutowych WFOŚiGW odbywa się zgodnie z corocznie uchwalanym planem pracy. Wsparcie finansowe realizowane jest poprzez udzielanie pożyczek i dotacji na zadania realizowane w następujących komponentach środowiska:

- ochrona wód,
- ochrona atmosfery,
- gospodarka wodna,
- ochrona powierzchni ziemi,
- ochrona przyrody,
- monitoring środowiska,
- nadzwyczajne zagrożenia środowiska,
- edukacja ekologiczna.

Szczegółowe informacje na temat działalności WFOŚiGW w Kielcach można znaleźć na stronie internetowej funduszu: www.wfos.com lub pod numerami telefonu: 041 366 15 12 oraz 041 333 52 20.

[14] źródło: www.wfos.com

3. Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego
   - rozwój drogowej infrastruktury w sieci TEN-T;
   - poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego;
   - poprawa bezpieczeństwa w ruchu lotniczym;
   - transport intermodalny, morski i śródlądowy.
4. Infrastruktura drogowa dla miast
   - poprawa dostępności miast i przepustowości infrastruktury drogowej (rozwój infrastruktury drogowej w miastach i tras wylotowych z miast, budowa obwodnic).
5. Rozwój transportu kolejowego w Polsce
   - rozwój kolei w TEN-T, poza siecią i kolei miejskich.
6. Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach
   - infrastruktura i tabor dla publicznego transportu zbiorowego w miastach i na ich obszarach funkcjonalnych.
7. Poprawa bezpieczeństwa energetycznego
   - rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu gazu ziemnego i energii elektrycznej;
   - budowa i rozbudowa magazynów gazu ziemnego;
   - rozbudowa terminala LNG.
8. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury
   - inwestycje w ochronę i rozwój dziedzictwa kulturowego oraz zasobów kultury, np. instytucji kultury, szkół artystycznych.
9. Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia
   - wsparcie infrastruktury systemu państwowego ratownictwa medycznego;
   - wsparcie infrastruktury szpitali ponadregionalnych i współpracujących z nimi jednostek diagnostycznych w zakresie chorób „aktywności zawodowej" i opieki nad matką i dzieckiem.

Regionalny Program Operacyjny[16]

Ze wsparcia Funduszy Europejskich w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego (RPO ŚW) można korzystać na dwa sposoby: bezpośrednio – jako podmiot ubiegający się o dofinansowanie lub realizujący projekt oraz pośrednio – jako osoba, która bierze udział w przedsięwzięciach organizowanych przez kogoś innego (np. w szkoleniach).

Z RPO ŚW finansowane są różnorodne projekty. W zależności od specyfiki danego rodzaju wsparcia, określono, kto dokładnie może z niego skorzystać.

Z pieniędzy pochodzących z RPO ŚW są realizowane projekty o kluczowym znaczeniu dla rozwoju regionu. Dofinansowanie mogą otrzymać różnorodne rodzaje projektów. Z punkty widzenia niniejszego dokumentu najważniejsze są działania z zakresu:

- wytwarzanie energii elektrycznej i cieplnej z OZE,
- instalacje do produkcji biokomponentów i biopaliw,

[16]http://www.2014-2020.rpo-swietokrzyskie.pl/

- Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa.
- Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.
- Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.